

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Kemikalier
Ref. MIAUM/HESEL/KBH
Den 10. november 2022
MIM 124-22

GRUNDNOTAT til Folketingets Europaudvalg

om Kommissionens delegerede retsakt om ændring med henblik på tilpasning til den tekniske udvikling af bilag III til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/65/EU (RoHS-direktivet) vedrørende ny undtagelse 9(a)-III for anvendelsen af hexavalent chrom anvendt til korrosionsbeskyttelse af gasabsorptionsvarmepumper (delegeret retsakt)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har den 28.10.2022 fremsendt en delegeret retsakt om ændring med henblik på tilpasning til den tekniske udvikling af bilag III til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/65/EU af 8. juni 2011 om begrænsning af anvendelsen af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr. Med retsakten optages en ny undtagelse 9(a)-III for anvendelsen af hexavalent chrom til korrosionsbeskyttelse af gasabsorptionsvarmepumper i en tidsbegrænset periode på fem år. Den delegerede retsakt vurderes ikke at svække beskyttelsesniveauet i Danmark. Retsakten vurderes at medføre positive samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser, da den vil føre til øget fortjenester og energibesparelser. Regeringen kan støtte undtagelsen, da beskyttelsesniveauet under Forordning (EF) nr. 1907/2006, REACH, ikke vil være svækket og den samlede negative indvirkning på miljø, sundhed og forbrugerbeskyttelse som følge af et krav om substitution sandsynligvis vil være større end de samlede fordele herved. Frist for medlemsstaternes indsigelse er d. 28.11.2022. Regeringen kan derfor støtte, at Rådet ikke gør indsigelse mod udstedelsen af den delegerede retsakt og vil otte dage fra oversendelsen af nærværende notat lægge dette til grund.

Baggrund

Kommissionen har den 28.10.2022 fremsendt delegeret retsakt om tilpasning til den tekniske udvikling af bilag III til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/65/EU om begrænsning af anvendelsen af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr (RoHS-direktivet).

Kommissionen har vedtaget den delegerede retsakt med hjemmel i RoHS-direktivets artikel 5, stk.1, litra a), som et delegeret direktiv. Artikel 5 indeholder bestemmelser om tilpasning af direktivets bilag III og IV til den videnskabelige og tekniske udvikling.

Den delegerede retsakt er udstedt i henhold til TEUF artikel 290 og kan kun træde i kraft, såfremt Europa-Parlamentet eller Rådet ikke gør indsigelse inden for en frist på to måneder, i dette tilfælde indtil 29.12.2022. Fristen for indsigelse kan forlænges med to måneder efter anmodning fra enten Europa-Parlamentet eller Rådet. Europa-Parlamentet træffer beslutning om indsigelse med absolut flertal. Rådet træffer beslutning om indsigelse med kvalificeret flertal.

Formandskabet har anmodet om eventuelle indsigelser fra medlemsstaterne senest den 28.11.2022.

Formål og indhold

RoHS-direktivet giver aktører og virksomheder mulighed for at ansøge om optag eller fornyelse af midlertidige undtagelser fra de begrænsninger, som et stof er underlagt under direktivet. Direktivets bilag III og IV indeholder en optegnelse over de materialer og komponenter i elektrisk og elektronisk udstyr, til specifikke anvendelser, som er fritaget fra begrænsning i henhold til direktivet.

For at en undtagelse ifølge direktivets artikel 5, stk. 1, litra a) kan optages eller fornyes på bilag III og IV, skal det fastslås, at optagelsen ikke svækker den miljø- og sundhedsbeskyttelse, der ydes efter forordning (EF) nr. 1907/2006 (REACH), og at en af følgende betingelser er opfyldt:

- Det er ikke teknisk eller videnskabeligt muligt i praksis at eliminere eller substituere dem ved hjælp af ændringer af udformningen eller materialer og komponenter, der ikke kræver anvendelse af materialer eller stoffer på listen i bilag II;
- Alternativernes pålidelighed er ikke sikret;
- Den samlede negative miljø-, sundheds- og forbrugerbeskyttelsesmæssige indvirkning som følge af substitutionen er større end de samlede miljø-, sundheds- og forbrugerbeskyttelsesmæssige fordele herved.

Beslutninger om optagelse eller fornyelse af undtagelser og disses gyldighedsperioder skal tage hensyn til alternativernes tilgængelighed, substitutionens socioøkonomiske indvirkning og enhver potentiel indvirkning på innovationen.

Er ingen af ovenstående betingelser opfyldt, skal undtagelsen ifølge direktivets artikel 5, stk. 1, litra b) ophæves og fjernes fra bilag III og IV. I de tilfælde udløber undtagelsen tidligst tolv måneder og senest atten måneder efter beslutningen er truffet

Kommisionen modtog den 23. december 2020 en ansøgning om optag af en ny undtagelse 9(a)-III i RoHS-direktivets bilag III for anvendelsen af hexavalent chrom til korrosionsbeskyttelse i arbejdsvæsken i det lukkede kredsløb af kulstofstål i gasabsorptionsvarmepumper.

De gasabsorptionsvarmepumper, der er beskrevet i den ønskede undtagelse, falder ind under kategori 1 "store husholdningsapparater".

Nærværende anvendelse er foruden stofrestriktionerne i RoHS underlagt restriktioner under forordning (EF) nr. 1907/2006, REACH, bilag XIV indgang 22, hvorfor anvendelsen kræver såvel indrømmelse af nærværende undtagelse under RoHS som godkendelse under REACH. Ansøger indgav i februar 2019 ansøgning på sådan godkendelse under REACH, som er blevet behandlet af Udvalget for Risikovurdering (RAC) og Udvalget for Socioøkonomisk Analyse (SEAC).

De tekniske og videnskabelige undersøgelser under RoHS og REACH har fremhævet følgende:

- Varmepumper kan anvendes til at opvarme eller afkøle lukkede rum. De anvender en arbejdsvæske til at overføre termisk energi fra eller til rummet. Gasabsorptionsvarmepumper er termisk varmedrevne, f.eks. ved forbrænding af naturgas. Deres arbejdsvæske består af et kølemiddel og et absorptionsmedium.
- De gasabsorptionsvarmepumper, der er relevante for den aktuelle anmodning om undtagelse, er udformet til opvarmning i beboelses- og erhvervsbygninger, hvor de også kan erstatte eksisterende kedler, navnlig i sektorer med høj eller mellemhøj temperatur. Disse gasabsorptionsvarmepumper er omfattet af RoHS-direktivet, fordi dele såsom pumpen til arbejdsvæsken er eldrevne, og fordi de er mindre end større gasabsorptionsvarmepumper til industriel anvendelse, som kunne undtages fra RoHS som faste installationer i stor skala.

- Arbejdsvæsken i den pågældende anordning er en blanding af ammoniak og vand, der cirkulerer i et lukket kredsløb af stål, som kræver anvendelse af et korrosionshæmmende middel. For at beskytte mod korrosion tilsættes hexavalent chrom i form af natriumchromat til arbejdsvæsken. I løbet af gasabsorptionsvarmepumpens levetid reduceres det hexavalente chrom til trivalent chromoxid, hvilket skaber et beskyttende lag. Trivalent chromoxid er ikke underlagt begrænsning i henhold til RoHS-direktivet.
- Det er i den tekniske vurdering blevet bekræftet, at gasabsorptionsvarmepumper med arbejdsvæske, der indeholder hexavalent chrom, er den nyeste teknologi, og at der på nuværende tidspunkt ikke findes praktisk tilgængelige alternativer med hensyn til korrosionsbeskyttelse.
- Teknologien kan i princippet erstattes af andre varme anlæg. Gasabsorptionsvarmepumpe-teknologien er dog mere energieffektiv end forbrændingsteknologier som f.eks. almindelige kedler (kondensationskedler).
- Gasabsorptionsvarmepumper bidrager til CO₂-besparelser, hvor det er hensigtsmæssigt i forbindelse med modernisering af visse varme anlæg. Den tekniske vurdering konkluderede, at hver yderligere installeret gasabsorptionsvarmepumpe kunne give CO₂-emissionsbesparelser på yderligere 15 t over 20 år sammenlignet med konkurrerende teknologier såsom kondensationskedler eller hybride systemer¹.
- Det estimeres, at der i værste fald på årlig basis vil indføres 1400 kg hexavalent chrom i EU. Hexavalent chrom udgør en sundhedsrisiko, navnlig under fremstillingen af gasabsorptionsvarmepumper og i slutningen af produktets levetid. Risikoen ved natriumchromat i gasabsorptionsvarmepumper er blevet evalueret, navnlig i forbindelse med REACH-godkendelsesprocessen på området, hvor Udvalget for Risikovurdering (RAC) har konkluderet, at de risikostyringsforanstaltninger og driftsbetingelser, der er beskrevet i ansøgningen og nærmere præciseret af ansøgeren på udvalgets anmodning, forventes at være hensigtsmæssige og effektive med hensyn til at begrænse miljørisikoen for arbejdstagerne og den almene befolkning. Koncentrationen af hexavalent chrom reduceres gradvist til et beskyttende lag i løbet af gasabsorptionsvarmepumpens levetid som følge af den kemiske reaktion. Hvis det antages, at kølemidlet fjernes professionelt ved udløbet af gasabsorptionsvarmepumpens levetid, hvilket svarer til behandlingen af absorptionskøleskabe efter kravene i direktivet om affald af elektrisk og elektronisk udstyr², skal affaldet fra gasabsorptionsvarmepumper behandles på en miljømæssigt forsvarlig måde.

Det vurderes, at der under igangværende godkendelsesprocedure under REACH ikke er fremført begrundelser for afslag på ansøgningen med henblik på overholdelse af REACH-betingelserne for udstedelse af en godkendelse.

Kommissionen har i lyset af ovenstående vurderet, at undtagelsen optages, da det er vurderingen, at den ikke svækker den miljø- og sundhedsbeskyttelse, der ydes efter forordning (EF) nr. 1907/2006 (REACH), og da kravet i artikel 5 stk. 1, litra a) vurderes at være opfyldt med henvisning til, at den samlede negative miljø-, sundheds- og forbrugerbeskyttelsesmæssige indvirkning som følge af substitution sandsynligvis er større end de samlede miljø-, sundheds- og forbrugerbeskyttelsesmæssige fordele herved.

¹ Eksempel: husstand med 25 MWh årligt energiforbrug til varme. Det hybride system består her af en kondensationskedel og en elektrisk varmepumpe.

² EUT L 197 af 24.7.2012, s. 38

Det vurderes, at undtagelsen kan indrømmes for den maksimale gyldighedsperiode på fem år, da forskningsindsatsen for at reducere, erstatte eller fjerne indholdet af hexavalent chrom sandsynligvis vil tage mere end fem år fra tidspunktet for den tekniske evaluering.

Kommissionen har hørt ekspertgruppen for delegerede retsakter under RoHS-direktivet den 6. april 2022.³

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt den delegerede retsakt og kan gøre indsigelse mod den indtil den 29.12.2022, hvorefter denne frist kan forlænges med yderligere to måneder. Regeringen er ikke bekendt med, at Europa-Parlamentet har udtalt sig om sagen på nuværende tidspunkt.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

RoHS-direktivet er implementeret i dansk ret ved bekendtgørelse om begrænsning af anvendelse af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr i EU (RoHS-bekendtgørelsen).

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Det delegerede direktiv implementeres ved udstedelse af ny RoHS-bekendtgørelse med de ændringer, der følger heraf. Implementeringsfristen er seks måneder efter det delegerede direktivs ikrafttræden.

Statsfinansielle konsekvenser og administrative konsekvenser for det offentlige

Vedtagelse af det delegerede direktiv forventes ikke at medføre væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller EU's budget.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Vedtagelsen skønnes at medføre positive samfundsøkonomiske konsekvenser, da godkendelsen af gas-absorptionsvarmepumper til segmentet opvarmning i beboelse- og erhvervsbygninger vil føre energibesparelser.

Erhvervsøkonomiske og administrative konsekvenser for virksomhederne

Vedtagelsen skønnes at medføre positive erhvervsøkonomiske konsekvenser, da godkendelsen af gas-absorptionsvarmepumper til segmentet opvarmning i beboelse- og erhvervsbygninger vil føre til øget fortjeneste og energibesparelser.

Konsekvenser for miljø, sundhed og forbrugerbeskyttelse

Vedtagelsen af undtagelsen vil medføre anvendelse af produkter, som udgør en sundhedsrisiko, navnlig under fremstillingen af disse og i slutningen af deres levetid. Denne risiko vurderes dog, at kunne håndteres ved de indførte risikostyringsforanstaltninger og driftsbetingelser, og opvejes endvidere af klimamæssige fordele ved en mere effektiv opvarmning og reducerede CO₂ emissioner. Endvidere vil de nærmere betingelser for anvendelsen af hexavalent chrom blive fastsat i forbindelse med godkendelsen af ansøgningen under REACH.

³ Det bemærkes, at det delegerede direktiv er behæftet med en fejl, idet det angiver, at ekspertgruppemødet foregik den 18. marts 2022.

Høring

Et notat om forslaget har været i skriftlig høring i EU Miljøspecialudvalget, hvor der er indkommet bemærkninger fra Fagbevægelsens Hovedorganisation og Erhvervsstyresen, som støtter forslaget.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater.

På baggrund af tidligere afstemninger om lignende forslag forventes der at være et kvalificeret flertal for forslaget blandt medlemsstaterne.

Regeringens generelle holdning

Der er tale om indrømmelse af en ny undtagelse, som vurderes alt i alt at have miljømæssige fordele. Endvidere vil de nærmere betingelser for anvendelsen af hexavalent chrom blive fastsat i forbindelse med godkendelsen af ansøgning under REACH om brug af hexavalent chrom til dette formål. Regeringen kan derfor støtte, at Rådet ikke gør indsigelse mod udstedelsen af den delegerede retsakt, og vil otte dage fra oversendelsen af nærværende notat lægge dette til grund.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.